

Сектим Т.А.

здобувачка 4 року навчання
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Баранова В.В.

доктор економічних наук, професор
ННІ "Каразінський банківський інститут"
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

Банківський сектор виявився під загрозою через масові евакуації персоналу, пошкодження інфраструктури, порушення платіжних систем та відтік капіталу. Повномасштабне вторгнення Росії проти України створило безпрецедентні виклики для банківської системи держави. Водночас, саме банківська система забезпечує фінансування оборони, підтримку бізнесу та збереження заощаджень населення, що робить дослідження її стійкості важливим для розуміння економічної безпеки України.

Банківська система в умовах воєнного стану стикається з множинними ризиками: зростанням не платежів, скороченням кредитування реального сектору, можливою втратою довіри вкладників та обмеженістю ліквідності. Системно важливі банки, зокрема АТ КБ «ПриватБанк» є критично важливими для загальної стабільності фінансової системи. Зазначимо, що АТ КБ «ПриватБанк» утримує 25% активів банківського сектору та 35% депозитів фізичних осіб [4]. Вивчення трансформацій банківського сектору в умовах війни дозволяє оцінити ефективність антикризових заходів та перспективи післявоєнного відновлення.

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі динаміки ключових показників банківської системи України в період повномасштабної війни (2022-2025 роки), оцінці стійкості фінансового сектору та виявленні факторів, що забезпечили збереження функціональності банківської системи в екстремальних умовах воєнного стану.

Аналіз даних Національного банку України демонструє складну траєкторію розвитку банківської системи під час війни. На початку 2022 року в Україні функціонувало 71 банк, однак воєнний стан прискорив процес консолідації: станом на 01.09.2025 кількість банків скоротилася до 60, що становить зменшення на 15,5% [3]. Водночас загальні активи банківської системи зросли з 2,03 трильйона гривень у лютому 2022 року до 3,55 трильйона гривень у вересні 2025 року, що становить зростання на 74,8%. Це свідчить про те, що скорочення кількості банків супроводжувалося укрупненням та зміцненням фінансової потужності системи.

Кредитний портфель банківської системи пережив найскладніші трансформації в умовах війни. Повномасштабне вторгнення спричинило різке скорочення кредитування, яке тривало до січня 2023 року з падінням на 5,2% [2]. Це пояснюється зростанням кредитних ризиків, евакуацією бізнесу та загальною невизначеністю економічної ситуації. Проте з 2023 року розпочалося стійке відновлення кредитної активності. Станом на 01.09.2025 кредити клієнтам досягли 1 296,4 мільярда гривень, що демонструє зростання на 25,1% порівняно з початком 2023 року та на 18,6% порівняно з лютим 2022 року [3]. Це відновлення свідчить про поступову адаптацію банків до воєнних умов та відновлення економічної активності.

Депозити населення є найважливішим індикатором довіри до банківської системи. Зазначимо, що попри екстремальні воєнні ризики, депозити фізичних осіб демонструють стійке зростання. З 713,5 мільярда гривень у лютому 2022 року вони зросли до 1 311,1 мільярда гривень у вересні 2025 року, що становить вражаюче збільшення на 83,8% [1]. Це зростання відображає кілька важливих факторів: ефективність системи гарантування вкладів, обмеженість альтернативних інструментів збереження коштів в умовах війни, а також збереження базової довіри населення до банківської системи навіть в екстремальних умовах. Ключові показники банківської системи України в умовах війни відображено в табл. 1.

Таблиця 1 - Ключові показники банківської системи України в умовах війни

Показник	01.02.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.09.2025	Зміна %
Кількість банків	71	67	63	60	- 15,5%
Активи, млрд.грн	2 032,0	1 020,1	2 902,1	3 553,1	+ 74,8%
Кредити клієнтам, млрд.грн	1 093,0	1 036,3	1 020,1	1 296,4	+ 18,6%
Депозити фіз.осіб, млрд грн.	713,5	933,2	1 055,3	1 311,1	+ 83,8%
ROA, %	4,20	1,04	6,88	-	-
ROE, %	33,31	9,68	65,98	-	-

Джерело: складено автором на підставі даних НБУ [4].

АТ КБ «ПриватБанк» займає провідні позиції у банківській системі України та відіграє системоутворюючу роль. Банк утримує близько 25% активів банківського сектора, контролює 35% депозитів фізичних осіб і 20% кредитного портфеля країни [4]. Від фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» безпосередньо залежить загальна стабільність фінансової системи України, оскільки будь-які проблеми в роботі ПриватБанку можуть створити системний ризик для всього банківського сектору.

Рентабельність банківської системи пережила суттєві коливання протягом воєнного періоду. Після кризового падіння у квітні 2022 року, коли ROA опустилася до мінус 0,03%, а ROE до мінус 0,25%, система швидко відновилася [2]. Станом на 01.01.2024 року ROA досягла 6,88%, що навіть перевищує довоєнний показник 4,20%, а ROE зросла до вражаючих 65,98% порівняно з 33,31% на початку 2022 року [3]. Це підтверджує ефективність антикризових заходів Національного банку України, включаючи валютні обмеження, підтримку ліквідності та реструктуризацію проблемних кредитів, а також демонструє високу адаптивність українських банків до роботи в нових екстремальних умовах [1].

Таким чином, проаналізувавши функціонування банківського сектору в цілому, та заходи Національного банку України зокрема, зазначимо, що банківська система демонструє стійкість в умовах повномасштабної війни. Скорочення кількості банків на 15,5% є природним процесом консолідації, що посилює загальну стабільність системи через концентрацію ресурсів у найбільш стійких та капіталізованих установах. Зростання активів на 74,8% та депозитів населення на 83,8% свідчить про збереження базової довіри громадян до банківської системи попри воєнні ризики та економічну невизначеність. Відновлення кредитування з зростанням на 25,1% за період 2023-2025 років та високі показники рентабельності, де ROA досягла 6,88%, а ROE - 65,98% станом на 01.01.2024, демонструють, що навіть в умовах повномасштабної війни системно важливі банки з державною підтримкою, високою капіталізацією та ефективним ризик-менеджментом здатні не лише вистояти, але й продовжувати зростання, забезпечуючи фінансування економіки та підтримуючи економічну стійкість країни. АТ КБ «ПриватБанк» залишається ключовим стабілізатором фінансової системи України в найскладніший період.

Література:

1. Звіт про фінансову стабільність. (2024). Національний банк України. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2024-H2.pdf.
2. Грошово-кредитна та фінансова статистика НБУ, квітень 2023 року https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MFS_2023-04.pdf?v=14
3. Основні показники діяльності банків України за 2022-2025 роки <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
4. Річні звіти АТ КБ «ПриватБанк» <https://static.privatbank.ua/>